Teknologiateollisuus

Viite: Sähköpostitse saapunut asiantuntijapyyntönne 21.09.2022, YmV 12.10.2022

Valtioneuvoston kirjelmä U 72/2022 vp eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta, asetuksen (EU) 2019/1020 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 305/2011 kumoamisesta (rakennustuoteasetus)

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Lausunto

Lausuttavana olevassa valtioneuvoston kirjelmässä käsitellään EU-komission ehdotusta, joka pyrkii parantamaan voimassa olevan EU:n rakennustuoteasetuksessa todettuja puutteita sekä liittämään rakennustuotteiden sisämarkkinajärjestelmä Euroopan tason tavoitteisiin koskien rakentamisen ekologisuutta, kiertotaloutta ja digitaalista siirtymää.

Nämä uudistuksen yleiset tavoitteet ovat myös Teknologiateollisuuden kannalta kannatettavia. Teknologiateollisuus haluaa kuitenkin huomauttaa valtioneuvoston tavoin, ettei komission ehdotus miltään osin ratkaise voimassa olevan rakennustuoteasetuksen toimivuudessa ilmenneitä ongelmia.

Rakennustuoteasetuksen tavoitteena on varmistaa sisämarkkinoiden toiminta ja rakennustuotteiden vapaa liikkuvuus EU:ssa. Se on tällä hetkellä toteutettu ns. yhdenmukaistetuilla teknisillä eritelmillä, joissa esitetään miten rakennustuotteiden suoritustaso, kuten esimerkiksi lämmönjohtavuus testataan ja ilmoitetaan. Standardien käyttö on valmistajille pakollista, kun niiden viitetiedot on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Standardien piiriin kuuluvissa rakennustuotteissa on oltava CE-merkintä osoituksena ilmoitettujen suoritustasojen mukaisuudesta. CE-merkityt tuotteet voivat liikkua vapaasti sisämarkkinoilla eivätkä EU:n jäsenvaltiot eivät saa vaatia tuotteilta mitään lisämerkkejä, -todistuksia tai -testejä.

Esitetyn uuden sisämarkkinajärjestelmän rakenne

Nykyisin voimassa olevassa rakennustuoteasetuksessa säädetään vain rakennustuotteiden sisämarkkinajärjestelmän rakenteesta sen osalta, millä menettelyillä tuotteiden ominaisuuden määritetään, varmennetaan ja ilmoitetaan asiakkaalle. Siihen, minkälaisia ominaisuuksia tuotteilta edellytetään, nykyinen säädös ei ota kantaa.

Vaatimukset tuotteiden ominaisuuksille tulevat jäsenmaiden kansallisista rakentamismääräyksistä ja Euroopan unionin muista horisontaalisista säädöksistä, joita edellytetään sovellettavaksi myös rakennustuotteisiin.

Teknologiateollisuus ry

Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
www.teknologiateollisuus.fi
Y-tunnus: 0215289-2

Esityksessä uudeksi asetukseksi siirryttäisiin tähänastisesta kunkin tuoteryhmän kohdalla yhteen pakolliseen tuotestandardiin perustuvasta rakenteesta järjestelmään, jossa kullekin tuoteryhmälle tulisi sovellettavaksi kaksi standardia. Toinen näistä olisi edelleen pakollinen kuten nykyisin ja pitkälti nykyisiä standardeja vastaava. Toinen olisi muodoltaan vapaaehtoinen standardi.

Vaikka toinen standardeista olisi vapaaehtoinen ja valmistajalla olisi vapaus poiketa standardista, kunhan pystyy osoittamaan standardin mukaisen vaatimustaso saavuttamisesta, muodostuu vapaaehtoisista standardeista käytännössä pakollisia. Joka tapauksessa esitys tarkoittaisi merkittävää monimutkaistumista nykytilaan verrattuna.

Soveltamisalan laajentaminen

Ehdotuksen suurimmat muutokset nykyiseen rakennustuoteasetukseen verrattuna ovat asetuksen soveltamisalan muuttuminen merkittävästi aiempaa laajemmaksi. Ehdotuksen mukaan soveltamisalaan kuuluvat esimerkiksi rakennustuotteet, 3D-tulostukseen liittyvät tuotteet ja palvelut, yhdenmukaistetun teknisen eritelmän tai eurooppalaisten arviointiasiakirjojen piiriin kuuluvat tuotejärjestelmät tai kokoonpanot sekä tehdasvalmisteiset omakotitalot.

Toisaalta ehdotuksessa esitetään joidenkin tuoteryhmien, kuten hissien, vesi- ja viemärilaitteiden, saniteettilaitteiden ja liikenneopasteiden poistaminen soveltamisalasta.

Muutoksien myötä ei säänneltäisi enää puhtaasti rakennustuotteiden sisämarkkinakysymyksistä, vaan ehdotus pitää sisällään muun muassa suoria valmistajia sitovia tuotekohtaisia vaatimuksia, rakentamista ja kohdetta koskevia vaatimuksia sekä tuotteisiin liittyviä palveluita koskevaa sääntelyä.

Perusmuistiossa on viitattu EU komission laatimaan taloudellisten vaikutusten arvioon, jonka mukaan rakennustuotteiden valmistajien vuosittaisten kustannusten on arvioitu olevan Euroopan unionin tasolla noin 200 miljoonaa euroa. Tämä nostaisi rakennustuotteiden valmistajien vuosittaisia kustannuksia noin kahdeksan prosenttia. Suurin osa näistä lisääntyvistä kuluista johtuu hallinnollisten rasitteiden lisääntymisestä ja CE-merkintöjen valmisteluun ja suoritustasoilmoitukseen liittyvien kustannusten noususta.

Teknologiateollisuus näkee samoin kuin valtioneuvosto, että rakennustuoteasetuksen soveltamisalan merkittävää muuttaminen nykyisestä ei ole hyvä asia. Yhdymme myös valtioneuvon huoleen siitä, että soveltamisalan muutos voi aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia ilman, että ne parantavat mitenkään sisämarkkinoiden toimivuutta tai rakentamisen laatua.

Toimivallan siirron laajuus ja asianmukaisuus

Ehdotuksen mukaan EU-komissiolle siirretään valta antaa delegoituja säädöksiä, joissa määritellään perusominaisuuksiin liittyvät kynnysarvot ja suoritustasoluokat. Lisäksi, jos standardisointiprosessi viivästyy tai siinä on puutteita, komissiolle siirretään valta antaa delegoituja säädöksiä, jotka sisältävät teknisiä eritelmiä. Lisäksi komissiolle siirrettäisiin valta muuttaa asetuksen sisältöä delegoiduilla säädöksillä, jotta voidaan ottaa huomioon tekniikan edistyminen tai kattaa uudet riskit ja ympäristönäkökohdat

Valtioneuvosto haluaa perusmuistion mukaan varmistua siitä, että ehdotukseen sisältyvien siirrettyä säädösvaltaa, täytäntöönpanosäädöksiä ja komiteamenettelyä koskevat säännökset sopivat käyttötarkoitukseensa ehdotetuissa muodoissaan. Edelleen valtioneuvosto on kannassaan korostanut, että harmonisoidut standardit ovat jatkossakin ensisijaisia suhteessa komission laatimiin teknisiin ja yhteisiin eritelmiin ja ettei delegoituja säädöksiä ei tarvita esimerkiksi asioihin, joista tavallisesti päättävät valvontaviranomaiset.

Teknologiateollisuus kannattaa Suomen varauksellista suhtautumista komission säädösvaltuuksien laajentamiseen.

Uudistuksen aikataulu

Esityksessä uudeksi rakennustuoteasetukseksi on tarkoitus, että nykyinen sisämarkkinajärjestelmä olisi voimassa vuoteen 2045 asti. Nykyistä ja uutta järjestelmää pidettäisiin yllä ja sovellettaisiin rinnakkain noin 20 vuotta. Kiinteistö- ja rakentamisalana toimijat ovat jo aiemmissa asiasta antamissaan lausunnoissa pitäneet todennäköisenä, että esitetyn vuosikymmenien mittaisen siirtymäajan kuluessa sekä jäsenmaiden että Euroopan unionin tavoitteet ja tarpeet muuttuvat siten, ettei esitetyn järjestelmän enää katsota vastaavan tarkoitustaan ja se joudutaan korvaamaan uudella järjestelmällä jo ennen toteutumistaan kokonaisuudessaan.

Valtioneuvosto on kannassaan pitänyt yli kahdenkymmenen vuoden siirtymäaikaa pitkänä ja haastavana rakennusalalle. Teknologiateollisuus vahvistaa osaltaan tämän arvion.

Teknologiateollisuuden mielestä rakennustuotteiden sisämarkkinajärjestelmän toimivuuden parantamiseksi riittäisi huomattavasti nyt esitettyä rajatumpi uudistus. Päivitys tulisi kohdentaa niihin osiin sääntelyä, jotka ovat osoittautuneet ongelmallisiksi. Tällöin myös uudet kestävän kehityksen ja kaksoissiirtymän tavoitteet saataisiin toteutettua nopeammin. **Suomen tulisi kannassaan ajaa nykyistä selkeämmin komission kokonaisuudistusta koskevan ehdotuksen hylkäämistä ja korvaamista tarpeisiin nähden oikeasuhtaisilla ja paremmin kohdennetuilla uudistuksilla.**

Lisätiedot:
Johtaja Helena Soimakallio
sähköposti: helena.soimakallio@teknologiateollisuus.fi
puhelin: 040 - 550 7706